

OBJAWIONY (178) *part praet pass pf*

objawiony (90), **objawion** (85), objawiony *a.* objawion (3).

Oba o oraz a jasne.

sg m N objawiony (20), objawion (18); ~ (*attrib*) -ony (6); ~ (*praed*) -on (18), -ony (9); -on *TarDuch, HistAl, MurzNT, Leop, SarnUzn, RejPos* (3), *BudNT, ArtKanc*; -ony *SeklKat, NiemObr, ReszPrz, LatHar, PowodPr, SkarKaz*; -on:-ony *CzechEp* (3:2), *WujNT* (5:1). ◊ *A* objawion(e)go (1). ◊ *I* objawionym (1). ◊ *L* objawionym (1). ◊ *V* objawiony (2). ◊ *f N* objawiona (16), objawioną (13), objawion(a) (3); ~ (*attrib*) -ą (2) *WujNT, SkarKazSej, -a* (1) *GrzegRóżn, -(a)* (1); ~ (*praed*) -a (15), -ą (11), -(a) (2); -a *BibRadz* (4), *BielKron* (2), *WujJud SkarŻyw, CzechEp, ReszPrz; -ą RejAp, CzechRozm, WujNT* (7); -a : -ą *HistAl* (1:1), *Leop* (4:1). ◊ *G* objawion(e)j (10). ◊ *D* objawion(e)j (1). ◊ *A* objawioną (4). ◊ *n N* objawiono (44), objawion(e) (11); ~ (*attrib*) -(e) (2); ~ (*praed*) -o (44), -e (9); -o *OpecŻyw* (3), *PatKaz II, RejRozpr, HistAl* (3), *MurzNT, Leop, BielKron* (8), *HistRzym, RejPos* (5), *CzechRozm* (2), *NiemObr; -e BibRadz* (2), *CzechEp* (3); -o : -e *PatKaz III* (7:1), *RejAp* (5:1), *WujNT* (5:2). ◊ *A* objawion(e) (1). ◊ *pl N m pers* objawieni (3). *subst m i n (praed)* objawioné (6); -é (1), -(e) (5). *f (praed)* objawion(e) (11) *BibRadz* (2), *GrzegŚm, BudBib* (2), *CzechRozm* (3), *NiemObr, WujNT* (2), objawiony (7) *KromRozm II* (2), *RejPos* (5). ◊ *G* objawionych (3). ◊ *A m pers* objawionych (1). ◊ *I f* objawionymi (1).

Składnia dopełnienia sprawcy: objawiony przez kogo, przez co (31), *od kogo* (12), *kim, czym* [= *przez kogo, co*] (3), *w kim* [= *przez kogo*] (1); *przez kogo* *MurzNT, BibRadz* (2), *GrzegRóżn, BudNT, CzechEp* (3), *ReszPrz; od kogo* *KromRozm III; kim* *TarDuch; przez kogo: od kogo* *PatKaz II* (1:2), *HistAl* (1:1), *BielKron* (3:3), *RejAp* (6:2), *RejPos* (1:1); *przez kogo : w kim* *Leop* (2:1); *przez kogo : od kogo : kim* *CzechRozm* (2:1:1), *WujNT* (6:1:1).

Sł stp s.v. objawić (się), Cn brak, Linde XVI w. s.v. objawić.

1. *Uczyniony jawnym, wiadomym, podany do wiadomości; ogłoszony; ukazany; revelatus* *HistAl, Vulg, PolAnt; manifestatus* *Vulg, PolAnt; declaratus* *BartBydż; notus* *HistAl, patefactus, propalatus* *Vulg; detectus, famigeratus* *Mącz; manifestarius, promulgatus* *Calep* (176) : Dwie rzeczy italy fie dzis/ iedna iijż miano nallęgo zbawiciela/ [...] dzijs iest obiawiono *OpecŻyw* 21v, 115v; [*Maryja*] yeft zbauyenye grzełfnych a naprauczyelka upadu anyellkyego czo yeft obyauyono yłch ten dzyen wnyebye zawzdy od anyolow łzwyłczono *PatKaz III* 115; *BartBydż* 39b; Polłkie wypifanie dwoiey krainy łwiata: [...] Gdzież też obiawione łą nie ktore dawne dzieie polłkie. *MiechGlab kt; SeklKat* R3v; A kto czyni [...] prawdę/ idzieć na łwiatłółć/ aby były obiawioné [*ut manifestentur*] vczynki iego *MurzNT loann* 3/21; Vítawy ktore w kołcyele łą obyáwyony/ nyektore mamy z náuki ná piłmye wydáney/ nyektore z Apoftolłkyego podányia w táyemnicyłmy przyyełi *KromRozm II* h4; *KromRozm III* B4; Ale theraz bez zakonu łpráwiedliwółć boża iest obiáwioná *Leop Rom* 3/21, *1.Petr* 5/1; Káždęgo robotá iawna będzie/ bo dzień okaże/ gdyż przez ogień obiáwioná będzie [*quia in igne revelabitur*] *BibRadz* *1.Cor* 3/13, *II 4d marg, Rom* 3/22 [21], *Hebr* 9/8, *1.Petr* 1/5; *BielKron* 319 marg; *Detectus, Odkryty obyáwiony/ osławiony* *Mącz* 442b; *SarnUzn* Ev; A twoię włáfná dułę przieniknie miecz/ áby były z rozmáitych łerc myłli ludzkye obiáwiony. *RejPos* 28v [*przekład tego samego tekstu* *WujNT Luc* 2/35]; Więc oni [*poganie*] miáłto tey obiáwioney łwiátłółci [= *Chrystusa*] gromniczkę z

bláżejkiem wyftáwili *RejPos* 305; *WujJudConf* 10; *BudBib* I 289b *marg*; A żywot ob-iáwion [!] ieft/ y widzieliśmy/ y świadczymy/ y przepowiedamy wam żywot wieczny *BudNT* 1.*Joann* 1/2; *ReszPrz* 98; *Calep* 636a, 859b; Bo to wżytko co obiáwiono bywa ieft światło [*omne enim quod manifestatur lumen est*]. *WujNT Eph* 5/13; Przez co dáie znác Duch święty/ iż iefzcze nie byłá obiáwiona drogá świętych/ poki iefzcze ftál pirwży przybytek. *WujNT Hebr* 9/8, *Luc* 2/35, s. 493, *Rom* 1/17, 3/21, 1.*Cor* 3/13 (10).

objawiony komu (51): *OpecŻyw* 103; *PatKaz III* 103v; Iefli będzie obiáwioná niemoc Alexandrowa Dáriufowi/ [...] ifcie nás zágładzi. *HistAl* E2; Iá nyektore rzeczy ktore póspolitemu człowyekowi nyemáyá być obyáwyony *KromRozm II* g3; *LubPs* bb5v; [*tajemnica Chrystusa*] ktora nie ieft obiáwioná w inych narodziech fynom ludzkim/ iáko teraz obiáwiono iefth świętym Apofthołom iego y Prorokom w Duchu *Leop Eph* 3/5, *Eph* 3/10; *BibRadz* I 353v; A gdy w nocy widano iałność wielką około niego/ obiáwiono ieft ftárlżym *BielKron* 376, 46, 198v, 214; Tu iuż mamy początek textu/ iáko Ian S. opowiada pirwże ziąwienie swoie/ y od kogo/ y przez kogo było mu obiáwione. *RejAp* 3v, AA6, BB6, BB7v, 4v, 5; *HistRzym* 48v; to nam było iefzcze obiecáno/ iż nam więcey miáło być obiáwiono/ niżli przodkom náłzym. *RejPos* 149, 15v, 134; *GrzegŚm* 50; *BudBib Eccli* 3/19 [20]; Mowi też ták Páweł o sobie y o inżnych iż nam dárowaná ieft Iáłká/ przed czáły wiekuiftymi: á teraz ieft obiáwiona przez znáczne przyście zbáwicielá náłzego lezułá Chríftułá. *CzechRozm* 31v, 145v, 172v, 191 v, 226, 234v; tá [*moc boża*] Xiążetom światá te⁸⁰/ y mądrym y rozumnym nie bywa obiáwioná/ ále tylko máłuczkiem y podłym. *CzechEp* 69, 72, 159, 186; nie wżytko wżytkim obiáwiono być ma *NiemObr* 83; *LatHar* 372; áby fię wypełniła mowá Izáiałzá Proroká/ ktora powiedział [...] á rámię Páńskie komuż ieft obiáwione? *WujNT Ioann* 12/38, s. 45, 505, 2.*Cor* 4 *arg*, s. 672, *Eph* 3/5. *Cf* »[komu] we śnie być objawiony«, »być światu objawiony«.

W przeciwstawieniach: »objawiony ... (s-, za)kryty (7), (za)- milczany (3), nie oznajmiony, tajemny, tajny« (13): Abowiemci/ nie ieft co fkrzytego/ żeby obiawiono być niemiało [*Non enim est aliquid absconditum, quod non manifestetur*]/ ani się ieft zakrytem sftáło/ ale żeby na iawność przyfzło. *MurzNT Mar* 4/22 [*przekład tego samego tekstu RejPos* (2)]; *LubPs* bb5v *marg*; *Leop Rom* 16/26; gdyżci fie Pan iáwnie opowiada/ iż nie máłz nic ták táiemnego o tobie/ coby fwiátu obiáwiono nie było. *RejPos* 309, 338v; *BudNT Rom* 16/29 [26]; *CzechRozm* 22v; Iż fłowo Bog/ będący iedney iftności z oycem/ było iákoby zákryte v Bogá [...] w póftępku odnowienia ftworzenia przez odkupienie/ było ftworzeniu obiáwione/ y w oobliwy pożytek przywłázczone *CzechEp* 186, 159, 256; [*tajemnica Chrystusa*] ktora inżnych wiekow nie byłá oznajmiona fynom ludzkim/ iáko teraz obiáwiona ieft [*non est agnitum filiis hominum, sicuti nunc revelatum est*] świętym Apofthołom iego y Prorokom przez Duchá *WujNT Eph* 3/5, *Rom* 16/26, s. 694.

W charakterystycznych połączeniach: od światłości objawiony; objawiony przez anjola, przez Chrystusa, przez Ducha Św. (4), przez kościół, przez odkupienie, przez ogień, przez oświecenie, przez pijanice, przez pisma prorockie (3), przez przepowiedanie, przez zakon; objawiony w Duchu (= przez Ducha); nauką apostolską objawiony.

Zwroty: »[komu] we śnie być objawiony« (1): á ták to przykazał Ipráwić iáko mu weśnie było obiáwiono [*quemadmodum somno sibi fuerat revelatum*]. *HistAl* C2.

»być (wsztykiemu) światu objawiony« [szyk zmienny] (7): przełz kazanye apoštołfkye wŕszytkyemu łzwyatu obyauyona yełt uyara o criłtułye y yego mathcze *PatKaz III* 106, 127; *BibRadz II* 120c marg; áż gdy będzie obiáwiona Ewanyelia z nowu wŕszytkiemu łwiáthu/ [...] thež łie iuž dopiro końcá nádziejaycie. *RejAp* 87v; *RejPos* 309; *WujJud* 138; *CzechEp* 256.

»objawiony być w uszach« (1): Y obiáwiony iełt w wŕzách moich głos Páná załtępow *PowodPr* 74.

Wyrażenia: »prawda [= nauka Chrystusa] objawiona« [szyk 3:2] (5): *GrzegRóżn A2v*, G; [*Pan Bóg*] [...] tę łtolicę Piotrá S. łtolicę Rzymłką chciał mieć aż do tego czáfu/ [...] zá podporę prawdy obiáwioney *SkarJedn* 144; *CzechEp* 72; káždá z ołobná perłonę/ Bogiem y Pánem z obiáwioney Chrześciánom prawdy wyznáwác mušimy *LatHar* 372.

»przez przepowiadanie objawiony« (1): Iž przez łzczere á nie obłudne przepowiedánie Apoštołfkie/ łłowo Boże iełt wŕszytkim obiáwione. *WujNT 2.Cor* 4 arg.

»tajemnice, skrytości, pokrytości (miały być, będą itp.) objawione« = *mysteria patefacta sunt Vulg; mysteria manifestata a. revelata sunt PolAnt* [szyk zmienny] (13:2:1): *Leop Rom* 16/26; Tymi słowy okázuie iż łumnienie káždego odkryie łię á tájemnice łerc wŕszytkich będą obiáwione. *BibRadz I* 451b marg; *RejAp* 90; *BudBib Eccli* 3/19[20]; *BudNT Rom* 16/29[26]; *CzechRozm* 22v; Pan przyłzedł ná znák/ ktorým łie ma być łłuzłnie łprzełwiono/ á ktorých miały być obiáwiony ty pokrytości łercá ich/ á ty potájemne wymyłli ich. *RejPos* 29v, 29v [2 r.]; tám [*na sądzie ostatecznym*] łkrytości wŕszytkie łercdeczne obiáwione będą *NiemObr* 17; iełzłcze czás był nie przyłzedł/ ktorego tájemnice krolełtwá Božego/ obiáwione być miały. *NiemObr* 90; iełłiby wŕszyłcy prorokowali/ á wŕzedłby ktory niewiery ábo nieuczony: wŕszyłcy go łtrofuia/ wŕszyłcy go łądzą. y łkrytości łercá iego bywáia obiáwione *WujNT 1.Cor* 14/25; temu ktory moze was wtwierdził/ [...] według obiáwienia tájemnice od czáłow wiecznych zámilczány: á teraz obiáwioney przez piłmá Prorockie *WujNT Rom* 16/26 [*przełład tego samego tekstu CzechRozm*], s. 672, *Eph* 3/5, s. 694.

»wola (boża a. święta) (jest) objawiona« (3): *MurzNT* 76; [*prorok Izajasz*] iż gdzie o rzeczách przyłzłych wypráwuie/ częłthokroć iákoby czás przełzłý przypomina/ ogládaia łię ná wołá Božá/ ktora mu byłá obiáwioná. *BibRadz I* 353v; A iż ná to połtánowieni byli/ [*apostołowie*] áby nam wołá Božá przez Chriłtułá obiáwioná opowiedáli *CzechRozm* 191v.

»z nieba objawiony« (2): ten prorok rołkazał/ áby żadnych kłiág niemieli/ tylko łámę Bibliá/ tho mu zniebá obiáwiono byłó *BielKron* 214; *SkarKazSej* 703a.

Szeregi: »objawion i objałnion« (2): *RejPosRozpr* b4v; [*słowo pańskie tylko łługom wiernym, ktorzy*] mocno łtoia przy łwięthey woley iego tu iedno obiáwiono y obiáłniono w nich bywa *RejAp* 5.

»objawiony i otworzony« (1): y tájemnice od wiekow przed narody zákryte łá iuž obiáwione y otworzone. *CzechRozm* 22v.

α. O osobach (39) : Iezu ienżes był obiawion głósem oyczowłkiem o tobie łwiadeczłtwo dawaiączem/ ie⁸⁰ łynem namilłzym. *TarDuch* B2; Tákkęć y Páweł tych trzech obiáwionych liczy/ Y ieden Bog/ ktory iełt Ołiec/ [...] Y ieden Pan Iezus Kryłtus/ [...] Y ieden Duch łwięty *GrzegRóżn A4v*, H3v, L4v; *CzechRozm* 40; wízákże wola Boża nie byłá/ áby obiáwioná oná dziwna zakonnicá [*św. Eufrozyna*] być miałá *SkarŻyw* 15; Y obiáwion będzie on bezpráwnik [*revelabitur ille iniquus Vulg 2.Thess 2/8*]/ ktorego Pan zágłádzi duchem włł łwoich *CzechEp* 322, 351, 354, 355; *NiemObr*

163; iuż pułtorá tyfiácá lat/ iáko Pan Chryftus obiáwiony ieft *ReszPrz* 98; oznaymieni (*marg*) obiáwieni będąc. (–) że ieftéście liftem Chriřtuřowym [*manifestati quod epistula estis Christi*]/ od nas fprawionym/ y nápiřánym nie czernidłem/ ále Duchem Bogá żywego *WujNT* 2.*Cor* 3/3, 2.*Thess* 2/3, 6, 8, s. 716.

objawiony komu (12): A iámci go nieznáľ/ ale żeby był obiawion [*Chrystus*] Ířraelowi [*ut manifestetur Israel*]/ dlá tegom iá przyřzedľ/ chrcząc wodą. *MurzNT Ioann* 1/31; *Leop Ioann* 1/31; Biřkup Artykuły daľ áby były dzyerżany/ a ktorzy by byli temu ná odpor/ Senátowi máiá być obiáwieni *BielKron* 200; *RejPos* 259v; Kory Anielskie řpiewáią/ [...] Páľterzom w polu obiáwion/ KRYřtus *ArtKanc* C4; *LatHar* 273, 336, 339; Tegoć Bog wzbudził dniá trzecięgo/ y daľ go żeby był obiáwiony nie wřzytkiemu ludowi [*dedit eum manifestum fieri non omni populo*]/ ále řwiádkom przedtym zgotowánym od Bogá *WujNT Act* 10/40, *Ioann* 1/31; *SkarKaz* 513a. Cf »[komu] jawnie obiawion«.

objawiony w czym [= jako czyniący co] (1): A tak będą obiawieni w bluźnieniu y w kłámřtwie řwoim [*de exeratione et mendacio annunciantur in consummatione in ira consummationis*] aż do ich zniřczenia *WróřŻoľt* 58/13.

objawiony w kim, w czym [= jako kto, co] (7): Bog Oćiec obiáwiony w głořie. *GrzegRóżn* I4v; Doktorowie iř to wykłádáli o iednym Bogu we trzech ořobach obiáwionym/ mieli do thego wielkie przyczyny. *SarnUzn* C7. Cf »Bog obiawiony w cieľe«.

Wyrażenia: »Bog obiawiony w cieľe« [*szyk zmienny*] (5): Słowo było Bogiem/ Krew Boża/ Bog w cieľe obiáwiony/ Słowo řtało fię ciáľem *GrzegRóżn* Lv, D2; Bog błogořłáwiony Y człowiek/ Bog prawdziwy w cieľe obiáwiony *Prot* C2; *CzechRozm* 39v,*.

»[komu] jawnie obiawion« (1): Coř my rzeczemy niedořzli Krzeřciáni [...] ktorým ieft iáwnie ten Kryřtus obiáwion y řwięta náuká iego *RejPos* 29.

Szeregi: »obiawion a objařnion« (1): á będzie práwie obiáwion á obiáľnion Kriřtus wřzytkim narodom *RejPos* 259v.

[»sławny i obiawiony«: [*Medea*] byłá řlawna y obiáwioná wřzytkiemu řwiátu. *BielKron* 1551 9v (*Linde*).]

»obiawion i widan« (1): twirdzą/ że Syn nie znáiomý gdyř iednák podobniey temu było być znáiomym ktory był obiáwion y widan/ á niřeli temu ktory nigdy nie był widan. *SarnUzn* D3.

a. *Wskazany w sposób nadprzyrodzony* (2) : Iáko obiáwione ieft ciáľo S. Bárnáby. *SkarŻyw* 537 *marg*.

objawiony komu (1): Głowá řwiętego Iana byłá potym obiáwioná Márcellowi Opátowi w Fenicyiey *BielKron* 137v.

b. *Zapowiedziany, przepowiedziany w sposób cudowny, nadprzyrodzony* (24) :

objawiony komu (16): *PatKaz II* 21; bog yą [*Maryję*] obyauyľ czařu uybranya patryarchow bo abramouy yeft obyauyono gdy yemu rzeczono wnařyenyu thwym będą błogořłauyeny wřzytczy ludzye *PatKaz III* 100v; dzywne ludzyem nářwzyeczye było obyauyno narodenye panny maryey *PatKaz III* 104, 100v, 101, 104v; *HistAl* L4v; *BielKron* 9v, 15, 214v [2 r.]; *RejPos* 17, 258; nie máľo

też objawionych ś. Brygidzie obietnic tam [w *Hortulusach*] naydziełz *LatHar* 284; *WujNT* 1.*Cor* 14/30, 1.*Petr* 1/12.

Ze zdaniem dopełnieniowym [iż (2), aby] (3): Y objawiono ieść przez iednego mnichá/ iż iuż Pan Bog raczył poćiefzyć krolá Polkiego w potomstwie. *BielKron* 349, 214v; Ktorym [*prorokom*] objawiono było [*quibus revelatum est*]/ iż nie lámym sobie/ ále wam tym wługowali co lię teraz wam opowieda *WujNT* 1.*Petr* 1/12.

W charakterystycznych połączeniach: objawiony dawno, rychło, z dawna (2).

Wyrażenia: »od Boga (a. bogow) (być) objawiony« [*szyk zmienny*] (6): *PatKaz II* 21; ty dzieie ktoreś pełnił/ nie telko od człowieká/ ále theż y od wżytkich bogow twoich tobie ieść objawiono [*tibi extitit revelatum*]. *HistAl* L4v; A gdy był Ian s. w leciech XC/ kazał sobie doł vkopác/ máiąc śmierć od Bogá objawioną *BielKron* 149, 15, 214v; *RejPos* 17.

»przez objawienie objawiony« (1): á thám mu dano imię Iezus Kryftus/ przez objawienie Anyelkie przed tym objawione. *BielKron* 138.

Szeregi: »objawiony i opowiedziany« (1): iákochmy łyżzeli/ iáko to z dawná o tym świętym Kfiążęciu nam od Bogá Oycá objawiono y opowiedziano było *RejPos* 17.

»objawiony, przepowiedziany« (1): Proroctwo się łpełniło, z dawná objawione/ przez Proroki Duchem świętym przepowiedziáne *ArtKanc* B9v.

a. *O osobach* (3) : ani był objawiony [*Syn Boży*]/ áni w ofobliwy pożytek przywłazczony *CzechEp* 160.

objawiony komu (2): przeto anyolom byla pyeruey obyauyona [*Maryja*] nyłz ludzyem *PatKaz III* 98v; gdiby thobie był objawion mąż [*Si tibi panderetur vir*] ktory cie ma z żywotem rozłaczyć/ tedybys go zábił *HistAl* L3.

c. *Rozsławiony* (3) : Serapis rzekł [*do Aleksandra*] iáko tá gorá nie przemieni mieyfá fwe^{go}/ ták imię y dzieie thwoie będzie objawiono áż do skończenia wiekow [*nomen et fatum tuum narrabitur usque ad viscera seculorum*]. *HistAl* B6v, C4v; *Famigeratus*, Osławiony/ Obyawiony. *Mącz* 117c.

2. *Ten, któremu podano do wiadomości* (1) : łszwátha anna [...] poczáła wdulły tą rzecz [...] obyauyona od anyola gdy rzekł oto pocznyelz panną a łzdzyeyelz yey ymyą marya *PatKaz II* 65.

*** *Dubium (tekst uszkodzony)* (1) : Modlitwy obiá (...) Nápihá (...) *LatHar kt.*

Synonimy: **1.** *obwieszczony, odkryty, ogłoszony, okazany, oznajmiony, wyjawiony; a.* *pokazany, ukazany, zjawiony; b.* *przepowiedany, przepowiedziany, zapowiedziany; c.* *rozgłoszony.*

Cf **OBJAWIĆ**